

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus IV. [i. e. IX.] vtrum hæc sit vera, iste homo, demanstrato Christo,
inceptit esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

homo : est enim homo , quia terminat humanitatem : dicitur ergo creatura , quia terminat naturam creatam . Sicut enim per humanitatem constituitur in esse hominis , ita per naturam creatam in esse creaturæ : sicut enim dicit Leo Pap. creatorem fieri creaturam in hoc mysterio . Et Hieronymus dixit , create , in quodam sensu in Scriptura visitato non significare fieri simpliciter , quod non erat , sed quod erat , fieri tale . Quomodo dicit Augustinus de Fide , & Symbolo , c. 4 . Quando Verbum caro factum est , eadem sapientia , qua à Deo genita est , digna est in hominibus creari . Sed quamquam hoc verum sit , istæ locutiones multo magis sunt vitandæ , quia est maior æquiuocatio , & maius periculum erroris ; Verbum enim simpliciter est persona increata , & ideo absolute nullo modo dici debet creatura .

ARTICVLVS IX.

Verum hæc sit vera , iste homo , demonstrato Christo , incepto esse .

108.
g. d. 12 q. 1.
art. 9. n. 1.
Tract. 105.
a. med. 9.

Ad nouum sic proceditur . Videtur , quod ille homo , demonstrato Christo , incepto esse . Dicit enim Augustinus super Ioan. * Priusquam mundus esset , nec nos eramus , nec ipse mediator Dei & hominum , homo Iesus Christus . Sed illud , quod non semper fuit , incepto esse . Ergo ille homo , demonstrato Christo , incepto esse .

2. Præterea , Christus incepto esse homo . Sed esse hominem , est esse simpliciter . Ergo ille homo incepto esse simpliciter .

3. Præterea , Homo importat suppositum humane nature . Sed Christus non semper fuit suppositum humane nature . Ergo ille homo incepto esse .

Sed contra est , quod dicitur Hebr. ultimo , Iesus Christus heri & hodie , ipse & in secula .

a. Respondeo dicendum , quod non est dicendum , quod ille homo , demonstrato Christo , incepto esse , si nihil addatur , & hoc duplici ratione . Primo quidem , quia hæc locutio est simpliciter falsa secundum sententiam Catholicæ fidei , qua ponimus in Christo unum suppositum & unam hypostasim : sicut & unam personam . Secundum hoc enim oportet quod in hoc , quod dicitur , iste homo , demonstrato Christo , designetur suppositum æternum , cuius eternitati repugnat incipere esse . Unde hæc est falsa , hic homo incepto esse . Nec obstat , quod incipere esse conuenit humane nature , qua significatur per hoc nomen , homo , quia terminus in subiecto positus non tenetur formaliter pro natura , sed magis materialiter pro supposito , ut supra dictum est .

Art. 7. huius
q. ad 3.

Secundo , quia etiam si esset vera , non tamen esset ea vitandum absque determinatione , ad euitandam hæresim Arii : quia sicut persone Filij Dei attribuit , quod esset creatura , & quod esset minor Patre , ita attribuit ei , quod esse incepto , dicens , quod erat , quando non erat .

Ad primum ergo dicendum , quod autoritas ista est intelligenda cum determinatione : ut scilicet , dicamus , quod homo Iesus Christus non fuit antequam mundus esset , secundum humanitatem .

Ad secundum dicendum , quod cum hoc verbo , Incipit , non sequitur argumentum ab inferiori ad superius : non enim sequitur , hoc incipit esse album ; ergo incipit esse coloratum . Et hoc ideo , quia incipere , importat nunc esse & non prius ; non autem sequitur , hoc non erat prius album ; ergo non erat prius coloratum . Esse autem simpliciter est superius ad esse hominem : unde non sequitur , Christus incepto esse homo : ergo incepto esse .

Ad tertium dicendum , quod hoc nomen homo , secundum quod accipitur pro Christo , licet significet humanam naturam , qua incepto esse , tamen supponit suppositum &

A tertium , quod esse non incepto . Et ideo , quia secundum quod ponitur in subiecto , tenetur pro supposito , secundum autem quod ponitur in predicato , refertur ad naturam , ideo hæc est falsa ; homo Christus esse incepto : sed hæc est vera : Christus incepto esse homo .

COMMENTARIVS.

Diuis Thomas aliter huic questioni respondet , quam præcedenti , hanc enim locutionem , Christus incepto esse , dicit esse falsam in proprietate , & rigore sermonis . Et ratio eius est , quia significat , personam Christi simpliciter incepto esse , quod illius æternitati repugnat . Antecedens probat quia subiecta tenentur materialiter pro suppositis , unde cum dicitur , Christus incepto esse , incepto tribuitur ipsi supposito . Quæ ratio , atque adeo tota hæc doctrina , magnam patitur difficultatem , præsertim suppositis , quæ articulo præcedenti dicta sunt .

Primo quidem , quia subiecta interdum etiam habent formaliter , si determinentur à predicatis , ut ibi dictum est : ergo hoc subiectum , Christus , potest determinari ab illo predicato , incepto , ut sit formaliter pro toto composito , quod est Christus : sed illud compositum verè dicitur incepto esse , ergo . Confirmatur ad hominem , nam in hac propositione , Deus est homo , dicunt Thomistæ , subiectum determinari à predicato , ut sit pro supposito , quatenus substat humanitati , ut illa propositio sit per se : cum tamen illa suppositio multo magis sit aliena à significatione illius termini , Deus , qui nullo modo humanitatem implicat . Unde illa sententia probabilior est , si propositio fiat sub nomine Christi scilicet , Christus est homo , illa enim est per se , & formalis predicatio , quia predicatum determinat subiectum : ergo idem dici poterit de hac , Christus incepto esse . Confirmatur secundo , ex communi modo concipiendi , cum enim dicimus , hoc album incepto hodie , non significamus , ipsum subiectum incepto esse simpliciter , sed incepto esse album .

Propter hæc & similia argumenta , Scotus in 3. dist. 11. q. 3. dicit , illam propositionem in rigore sermonis esse veram . A qua sententia parum discrepat Bonauentura art. 2. q. 2. quemuis varijs distinctionibus utatur . Et Durand. dist. 12. q. 1. qui dicit , Bonauenturam illam esse æquiuocam & distinguendam . Hi tamen omnes simpliciter negant hanc , Verbum incepto esse , quia hæc repugnat eternitati Verbi : nec sequitur per communicationem idiomatum , ex illa , Christus incepto esse , quia mutatur formalis suppositio in materiam , atque adeo variatur appellatio , nam in vnâ tribuitur incepto Christo ut sit , in alia autem verbo . Nec modus loquendi Sanctorum videtur ab hac sententia alienus . Augustinus enim tractat. 105. in Ioan. ait : Antequam mundus foret , nec nos eramus , nec ipse mediator Christus , si ergo non erat , incepto esse . Deinde Nazianzenus orat. 35. numer. 72. dicit Christum esse factum , quod perinde est . Denique Leo Papa in dicto ser. 3. Pentecost. c. 2. dicit , Christum esse temporalem , quod est dicere , incepto esse .

Enihilominus sententia D. Thomæ est communior Doctorum , cum Magistro in 3. dist. 11. q. 1. ubi Palud. Herizus , Capreolus , & alij . Marfil. q. 9. in fine , Caietanus late hic , qui refert varia argumenta . Scoti & Durandi , & illa soluit . Ratio vero D. Thomæ quæ est fundamentum huius sententiæ , ita explicanda est . Nam , licet illa propositio , Christus incepto esse , affirmatiua videatur , tamen includit hanc negatiuam , Christus aliquando non fuit : hæc verò est falsa , quia eius contradictoria est de fide , quia Christus semper fuit , est enim æternus , iuxta illud Ioan. 8. Antequam Abraham fieret , ego sum . Et ad Heb. 13. Iesus Christus heri , & hodie ipse & in secula : non possunt autem de Christo verificari contradictoria , etiam per com-

communicationem idiomatum, quia negatio simpliciter omnia negat, ut nos etiam supra dicebamus.

Vnde licet Christus possit vocari spiritualis, & materialis, non potest negari, quod sit spiritualis vel omnipotens; unde sicut hæc simpliciter est falsa, Christus non est omnipotens, ita & hæc, Christus non est æternus; ergo & illa, Christus incepit esse, quæ hanc includit. Confirmatur primò, quia hæc simpliciter est falsa, Christus habuit ex matre suam esse simpliciter, sed hoc significatur per illam propositionem, nam esse absolute dictum seu secundum adiacens, ut Dialectici dicunt, significat esse simpliciter illius rei cui tribuitur. Vnde confirmatur secundo, nam in illa propositione simpliciter prolata Christus incepit esse, inceptio attribuitur esse diuino, quod est esse simpliciter Christi; secus verò erit, si addatur determinatio, in quantum homo, quia iam tunc ratione illius inceptio attribuitur esse humano.

Zulgen.

Inter has sententias, quod ad rem attinet, nulla esse potest differentia, quam Fulgentius lib. de Incarnatione, cap. 10. optimè his verbis complexus est. Verbum incepit esse Christus, Verbum tamen mansit æternum, & caro in ipso sumpsit initium. Quod ad modum verò loquendi attinet, quanquam prior sententia sit probabilis, quia ille usus vocum, & sensus illius locutionis non est omnino alienus à significatione terminorum, nequæ à communi modo loquendi hominum, nihilominus tamen simpliciter & in rigore sententia D. Thomæ verior est & securior, quia non dicitur aliquis simpliciter & absolute incepere esse, nisi denuo acquirat præcipuum ac principale esse suum: Christus autem non acquisiuit denuo illud esse, quod in ipso est primarium, atque adeo esse simpliciter, & ideo huic prædicato non potest convenire, ut determinet subiectum illo modo, quo prima sententia asserbat, quia prædicatum significans inceptionem, cadit super esse absolute dictum, atque adeo super esse simpliciter: non ergo potest determinare subiectum in ordine ad esse secundum quid, respectu suppositi, pro quo supponit. Tum etiam, quia prædicatum negatiuum non determinat subiectum, sed simpliciter negat: propter quod hæc est falsa, Christus non est omnipotens, quia reuera non significat, non esse omnipotentem, secundum humanam naturam, sed simpliciter & absolute: propter quod etiam hæc est falsa, Christus non fuit ab æterno. Illa vero propositio, Incepit esse, includit hanc negationem, & per illam exponitur, ut dictum est, & constat ex Dialectica, Et per hoc satisfactum est argumentis primæ sententiæ.

Vnde à fortiori constat hanc esse falsam, Christus incepit esse Deus, tum quia includit illam negatiuam, aliquando non fuit Deus: tum quia quod incepit esse tale, supponitur actioni, per quam incepit esse tale; quod hic dici non potest, ut articulus 7. tractatum est. De hac vero propositione, Christus est factus, idem indicat D. Thom. quod de hac, Christus incepit esse, quia fieri simpliciter dictum, refertur ad esse simpliciter illius subiecti, cui tribuitur, unde includit eandem negationem, quam verbum, incepit. Non est autem idem de his prædicatis, natus ex virgine, seu mortuus, quia hæc ex vi suæ negationis solum referuntur ad esse humanum, secundum quod natus est Christus, vel mortuus.

ARTICVLVS X.

Verum hæc sit vera, Christus, secundum quod homo, est creatura.

AD decimum sic proceditur. Videtur, quod hæc sit falsa: Christus, secundum quod homo, est creatura, vel, incepit esse. Nihil enim in Christo est creatum nisi humana natura. Sed hæc est falsa, Chri-

stus, secundum quod homo, est humana natura. Ergo hæc etiam est falsa, Christus, secundum quod homo, est creatura.

2. Præterea, prædicatum magis predicatur de termino in reduplicatione posito, quam de ipso subiecto propositionis: sicut si dicam, corpus, secundum quod coloratum, est visibile, sequitur quod coloratum sit visibile. Sed hæc non est absolute (sicut dictum est *) concedenda, homo Christus est absolute. Ergo neque hæc, Christus secundum quod homo, est creatura.

3. Præterea, Quicquid predicatur de quocunque homine, secundum quod homo, predicatur de eo per se & simpliciter, idem enim est per se, & secundum quod ipsum, ut dicitur 5. Metaph. * Sed hæc est falsa, Christus est per se, & simpliciter creatura. Ergo etiam hæc est falsa, Christus secundum quod homo, est creatura.

Sed contra, omne quod est, vel est creator, vel creatura. Sed hæc est falsa, Christus secundum quod homo est creator. Ergo hæc est vera, Christus secundum quod homo est creatura.

4. Respondeo dicendum, quod cum dicitur, Christus secundum quod homo, hoc nomen, homo, potest resumi in reduplicatione, vel ratione suppositi, vel ratione nature. Si quidem resumatur ratione suppositi, cum suppositum humana natura in Christo sit æternum & creatum, hæc erit falsa, Christus secundum quod homo, est creatura. Si verò resumatur ratione humane nature, sic est vera: quia ratione humane nature, siue secundum humanam naturam conuenit sibi esse creaturam, ut supra dictum est. * Sciendum tamen, quod nomen sic resumptum in reduplicatione magis proprie tenetur pro natura, quam pro supposito: resumitur enim in vi prædicati, quod tenetur formaliter. Idem enim est dictum, Christus secundum quod homo, ac si diceretur, Christus secundum quod est homo. Et ideo hæc magis est concedenda, quam neganda, Christus, secundum quod homo, est creatura. Si tamen adderetur aliquid, per quod traheretur ad suppositum, esset propositio magis neganda, quam concedenda: puta si diceretur, Christus secundum quod hic homo, est creatura.

Ad primum ergo dicendum, quod, licet Christus non sit humana natura, est tamen habens humanam naturam. Nomen autem creatura, natum est predicari non solum de abstractis, sed etiam de concretis: dicimus enim, quod humanitas est creatura, & quod homo est creatura.

Ad secundum dicendum, quod ly, homo, secundum quod ponitur in subiecto, magis respicit suppositum: secundum autem quod ponitur in reduplicatione, magis respicit naturam, ut dictum est. * Et quia natura est creata, suppositum vero increatum: ideo licet non concedatur ista simpliciter, Homo Christus est creatura: conceditur tamen ista, Christus secundum quod homo, est creatura.

Ad tertium dicendum, quod cuiuslibet homini, qui est suppositum solius nature humane, competit quod non habeat esse, nisi secundum humanam naturam: & ideo de quolibet tali supposito sequitur, si secundum quod homo est creatura, quod si creatura simpliciter. Sed Christus non solum est suppositum humane nature, sed etiam diuina, secundum quam habet esse increatum: & ideo non sequitur, si secundum quod homo est creatura, quod sit simpliciter creatura.

COMMENTARIVS.

Quamuis D. Thomas distinctionem præmittat, quæ absolute docet, istam propositionem debere concedi, quia per illam determinationem positam à parte subiecti, si proprie usurpetur, determinatur subiectum, ut non accipiat pro supposito absolute & secundum se, sed prout substat humanitati,

600